

Мамедова Ельміра Алгаламівна
ад'юнкт кафедри адміністративного права,
процесу та адміністративної діяльності
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

НЕДОЛІКИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ГРОМАДСЬКОГО ПОРЯДКУ ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ МАСОВИХ ЗАХОДІВ ТА МОЖЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В РОБОТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ ДЛЯ ЇХ ВИРІШЕННЯ

Під час масових безпорядків, що можуть виникнути при проведенні масових заходів озвірілі натовпи не реагують на попереджувальні дії сил правопорядку, поводять себе зухвало та нагло; озброєні учасники безпорядків не тільки вчинюють активний опір особовому складу національної поліції, але і нападають на будівлі поліції з метою заволодіння зброєю і звільнення раніше затриманих злочинців тощо [1, с. 93]. Ці ситуації є дуже небезпечними для громадян та працівників поліції. Тому в Україні запроваджуються нові технології в діяльності органів та підрозділів Національної поліції України для забезпечення публічної безпеки та порядку під час проведення масових заходів, напрацьовані правоохоронними органами в інших країнах та апробовані часом [2; 3].

Відповідно до навчальних програм, у 2017 році була проведена підготовка поліцейських, з охорони громадського порядку за новими стандартами. Сорок хлопців та дівчат пройшли навчання, котре проводилося на базі Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ. Їх проводили по американській системі контролю натовпу (Crowd Control). Вони увійшли до підрозділу тактико-оперативного реагування (ТОР). Цей спецпідрозділ охороняє громадський порядок на акціях протесту і мітингах, а в решту часу патрулює місто. Поліцейські підрозділу ТОР неодноразово приходили на допомогу у вирішенні складних випадків та ситуацій, оскільки їх основний напрямок – це відпрацювання небезпечних завдань, забезпечення охорони порядку під час масових заходів та боротьба з вуличною злочинністю. Цей підрозділ не є повністю силовим, він працює за принципом законності, гуманізму та ефективності, інспектори не застосовують силу там, де не потрібно. Проте, якщо ситуація буде загострюватися, або ж буде загрозливою для людей та поліцейського, ТОРівці вживатимуть усіх можливих дій, аби припинити правопорушення [5].

Патрульні ТОРу відпрацьовували побудови, формації, бойові порядки та інформаційний супровід. Таким чином, зараз спецпідрозділу ТОР, можуть відпрацювати свої навички за поширеною системою в США, яка зазвичай застосовується під час терактів або масових заворушень. Їх навчання прово-

дили сертифіковані американські інструктори, які для обміну досвідом прибули до України. Адже, саме поліцейські несуть основну відповідальність за підтримання порядку і безпеки в громадських місцях та на місцях публічних заходів. Поліція зобов'язана захищати учасників масових зібрань, дозволяючи їм вільно висловлювати свої погляди в межах видимості і чутності аудиторії, до якої вони хочуть звернутись.

Цей міжнародний досвід, на основі котрого, відбулося формування спецпідрозділу в патрульній поліції, наразі дозволив вирішити лише невелику кількість проблеми. Адже разом з тим надзвичайно важливо, щоб поліція була добре підготовлена і навчена запобігати будь-яким конфліктам, пов'язаним із публічними зборами, а також вміла знижувати напруженість, якщо виникає така необхідність. Співробітники поліції повинні вміти оцінювати ситуацію з натовпами. Це може включати демонстрації, де група людей проявляє співчуття до влади або проти неї, до деяких політичних, соціальних, економічних, або інших проблем.

Проте, не дивлячись на проведену підготовку працівників поліції, співвідношення підготовлених поліцейських з не підготовленими склало критично малу цифру: тільки близько 40 поліцейських патрульної поліції здобули навчання з 1000 осіб. Передбачалося, що ці поліцейські котрих навчали згідно американської системи будуть вчити інших, таке сприйняття бачилось у канадських інструкторів котрі проводили їх навчання. Проте, наразі викладання поліцейським котрі несуть службу в патрульній поліції, згідно системі «Crowd control», не відбувається. Це створює передумови неможливості ефективно реагувати невеликому підрозділу національної поліції ТОР на порушення громадського порядку при проведенні масових заходів.

Одним з прикладів неефективності критично малого за кількістю підрозділу був випадок у травні 2018 році у місті Дніпро, коли звичайна мирна хода футбольних фанатів переросла у стихійно-масову бійку. У правоохоронців, які намагалися вгамувати натовп, вболівальники кидали каміння, пляшки і петарди. В результаті цієї бійки, патрульні поліцейські постраждали, опинившись у лікарні [6]. Охорону громадську безпеку в Дніпрі під час футбольного матчу забезпечували 1,6 тисячі правоохоронців. Цей погляд на фактично-датовані події дає нам висвітлення проблем поліції у охороні громадського порядку під час проведення масових заходів.

Сучасні підходи до охорони громадського порядку під час проведення масових заходів, що поширюються представниками ОБСЄ, дозволяють із залученням меншої кількості правоохоронців ефективніше забезпечувати громадський порядок під час таких [2]. Однією з головних засад такої ефективності є володіння інформацією. Цей принцип полягає в тому, що необхідною передумовою забезпечення правопорядку під час публічного зібрання є володіння інформацією про різні групи учасників. Важливо бути в курсі їхніх норм, цінностей, намірів і цілей, їхнього уявлення про те, що є правильним і належним, їхніх стереотипів та очікувань стосовно інших груп, їхньої історії

(в тому числі попередніх зібрань, організованих цією групою), а також інших фактів, які можуть мати для них особливе символічне значення. Така інформація дозволить поліції зрозуміти інтереси і наміри таких груп і сприяти досягненню їхніх законних цілей. Володіння цією інформацією також дає розуміння того, які дії поліції можуть бути сприйняті конкретною групою учасників як образливі або провокаційні і, відповідно, призвести до конфлікту. Збір інформації перед операцією повинен бути спрямований на розширення обсягу та якості знань про ті групи, які збираються взяти участь у зібранні, та про їхню мотивацію. Також необхідно збирати інформацію (за допомогою оперативно-розшукової діяльності) про осіб, які можуть розглядатися як джерело ризику. Важливо, щоб всі співробітники поліції могли здійснювати комунікацію з учасниками зібрання та іншими громадянами й інформувати їх про наміри поліції щодо зібрання. Важливим є також використовувати відповідні способи комунікації до, під час і після зібрань. Якщо поліція буде мати якісну комунікацію між своїми працівниками під час проведення таких заходів та дотримуватись зазначених вище вимог, тоді ризик виникнення заворушень і можливості для такого розвитку подій скоротяться [2].

Таким чином, ми приходимо до висновків, що для підвищення ефективності національної поліції під час проведення масових заходів необхідно :

- 1) поширення позитивного досвіду за міжнародним стандартом системи «Crowd control», між працівниками інших підрозділів Національної поліції, а не тільки підрозділу «ТОР», усіх звань та рангів починаючи з молодшого складу;
- 2) внесення американської системи «Crowd control» до навчальних планів під час підготовки патрульних поліцейських;
- 3) проведення розширених інструктажів під час заступу до несення служби та у охороні публічного порядку;
- 4) вирішення проблеми інформаційного супроводження, а саме налагодження комунікації між поліцейськими, поліпшення радіозв'язку, мобільного устаткування;
- 5) підвищення рівня володіння інформацією про конкретні масові заходи та рівня комунікації з їх організаторами та учасниками тощо.

1. Комзюк М.А., Євтушок В.А. Забезпечення особистої безпеки правоохоронцями в екстремальних ситуаціях. Шляхи покращення системи професійної підготовки правоохоронців до дій в екстремальних умовах : зб. матеріалів міжнародної наук.-практ. конф. (м. Харків, 18 груд. 2015 р.). Харків, 2015. 168 с

2. Права людини і забезпечення правопорядку під час публічних зібрань: Керівництво. Бюро з демократичних інститутів і прав людини ОБСЄ. URL: <https://www.osce.org/uk/odihr/375751?download=true>

3. Про затвердження Концепції запровадження в діяльності органів та підрозділів Національної поліції України скандинавської моделі забезпечення публічної безпеки та порядку під час проведення масових заходів: Наказ Міністерства внутрішніх справ України від 23 серпня 2018 року N 706. URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/MVS873.html

4. Про затвердження Положення про підрозділи поліції особливого призначення: Наказ Міністерства внутрішніх справ України 04.12.2017 № 987. Офіційний вісник України від 06.02.2018. 2018 р. № 11. стор. 144. стаття 405. код акта 88982/2018

5. У 2018 році чисельність підрозділу TOP у складі Патрульної поліції зростає утричі - до 1800 осіб. URL: https://censor.net.ua/ua/news/3047636/u_2018_rotsi_chyselnist_pidrozdilu_tor_u_skladi_patrulnoi_politsiyi_zroste_utrychi_do_1800_osib_mvsv

6. У Дніпрі після бійки з правоохоронцями футбольні фанати пішли визволяти затриманих до відділу поліції. URL: <https://tsn.ua/ukrayina/u-dnipri-pislya-biyki-futbolni-fanati-pishli-vizvolyati-zatrimanih-do-viddilu-politsiyi-1152483.html>

Мандрика Віктор Сергійович
викладач кафедри
спеціальної фізичної підготовки
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ІННОВАЦІЙНІ МЕТОДИ І ПРИЙОМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПУБЛІЧНОГО ПОРЯДКУ ТА БЕЗПЕКИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ: НОВА ФОРМАЦІЯ

У сучасному глобалізованому суспільстві особливо гостро постає питання публічної безпеки, яка забезпечується відповідними органами державної влади, переважно виконавчими, на які покладено спеціальні повноваження. Зокрема, в Україні таким органом є Національна поліція України, до основних завдань якої входить забезпечення публічної безпеки і порядку. Для реалізації цього завдання створюються інноваційні інструменти і прийоми протидії порушення порядку, встановленого законом. Саме тому правоохоронцями відповідно до вимог часу напрацьовується методика протидії спробам громадського безладдя.

Тема забезпечення публічного порядку і безпеки у сучасних умовах висвітлюється вітчизняними вченими в контексті інформаційної складової, а також методів забезпечення безпеки (В. Конах, Ю. Максименко), розвиток міжнародного співробітництва у цій сфері (Ю. Романчук), роль у контексті європейської інтеграції (Д. Дубов) і боротьби з тероризмом (І. Алексеєнко, Д. Кіслов), механізми реалізації в окремому регіоні (В. Козубський) або у медійному просторі (Г. Сащук).

Прогресивним методом у забезпеченні публічної безпеки і порядку, який використовується в контексті боротьби з терористичними проявами є профайлінг. Даний прийом активно розповсюджується не тільки в органах Національної поліції України, але і в тих службах або підрозділах, які забезпечують публічний порядок, зовнішню і внутрішню безпеку. Застосування технології профайлінга дозволяє виявити потенційно небезпечних громадян на ранніх етапах [1, с. 134].

Профайлінг представляє собою сукупність психологічних методів оцін-